

Datum
2023-10-27
Adress
205 80 Malmö
Diarienummer
ASN-2023-18647

Yttrande

Till
Kommunstyrelsen

Remiss från Justitiedepartementet - En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44) STK-2023-1279

Arbetsmarknads- och socialnämnden lämnar följande yttrande:

Sammanfattning

Utredningens slutsats är att i de fall en frihetsberövande påföljd inte kan undvikas för barn ska påföljden bestämmas till fängelse. Av den slutsatsen följer också att påföljden slutet ungdomsvård ska tas bort.

Vidare är det utredningens bedömning att Kriminalvården ska ansvara för verkställigheten av fängelsestraff av unga. Om det finns synnerliga skäl hänförliga till den tilltalades ålder eller andra personliga förhållanden får rätten i samband med att den bestämmer påföljden för ett barn till fängelse besluta att straffet, fram till tidpunkten för villkorlig frigivning, ska verkställas vid ett särskilt ungdomshem.

Yttrande

Arbetsmarknads- och socialnämnden instämmer i utredningens bedömning att en förändring behöver genomföras av systemet för frihetsberövande påföljder för barn och unga. Det är beklagligt att det inte finns mer omfattande och tydlig forskning kring vilka åtgärder, frihetsberövande eller andra, som har bäst effekt när det gäller att förebygga återfall i brott för barn och unga. Med den utgångspunkten anser nämnden, i likhet med utredningen, att det är andra faktorer som får vara avgörande i valet av påföljdsform.

I den kanske mest framträdande och komplicerade avvägningen, den mellan barnperspektivet och samhällsskyddet anser nämnden att utredningen i huvudsak har lämnat ändamålsenliga förslag för att säkerställa att barnets rättigheter och behov så långt som möjligt tillgodoses även under ett frihetsberövande. Oavsett huvudman är det centralt att dessa barn får sina rättigheter enligt Barnkonventionen tillgodosedda. Kriminalvården kommer därför behöva samverka med bland andra socialtjänsten, barn- och ungdomspsykiatri samt beroendevård för ungdomar. Nämnden vill framhålla vikten av att Kriminalvårdens verksamhet anpassas utifrån barns kognitiva och emotionella mognad.

Myndigheten måste erbjuda både psykosocialt stöd och en fullvärdig skolgång men också regelbundna hälsokontroller och adekvat behandling ämnad att återföra de barns som döms till fängelse till en fungerande tillvaro i samhället.

Nämnden vill dessutom särskilt belysa följande:

Att barn ska hållas åtskilda från vuxna intagna är en självklar utgångspunkt och bör enligt nämnden så långt som möjligt efterlevas. Det bör endast i undantagsfall, om ens alls, i det enskilda fallet kunna bedömas att det är till ett barns bästa att placeras på en avdelning som inte är särskilt anpassad för barn. Nämnden skulle i denna del önska ett tydliggörande av i vilka situationer det skulle kunna aktualiseras, för att få en så restriktiv tillämpning som möjligt.

I denna del vill nämnden också framhålla att det vore önskvärt att även barn- och ungdomspsykiatri, i likhet med socialnämnden, nämns uttryckligen när det gäller vilka den verkställande myndigheten får samråda med. Detta särskilt med beaktande av det som i utredningen anges om att många av de barn och unga som döms till en frihetsberövande påföljd har minst en psykiatrisk eller neuropsykiatrisk diagnos och att uppgifter om psykisk ohälsa är vanligt förekommande.

Konsekvenser för barn

Utredningen beskriver att många av de förändringar som har uppmärksammats och som påverkar barn har trätt i kraft nyligen och andra har inte beretts inom Regeringskansliet än. Det innebär att det är svårt att se de samlade effekterna för barn i det här skedet.

Arbetsmarknads- och socialnämnden vill särskilt lyfta fram den nyligen tillsatta utredningen med uppdraget att överväga och lämna förslag på en sänkning av straffmyndighetsåldern. Om barn som är yngre än femton år kommer att bli aktuella för frihetsberövande påföljder är det troligt att en vårdinriktad påföljd behövs. Detta behöver tas i beaktande inför beslut eftersom detta utredningsförslag innebär att lagen om slutna ungdomsvård ska upphöra.

Att bli dömd till ett frihetsberövande straff påverkar såklart ett barn och det finns anledning att resonera om hur barnets identitet påverkas av påföljden. Det finns en risk att fängelsestraffet blir en merit för ett barn, som redan vistas i kriminella miljöer, som kvalificerar honom eller henne till att få nya mer avancerade uppdrag högre upp i hierarkin i ett kriminellt nätverk. Arbetsmarknads- och socialnämnden anser att det skulle vara önskvärt att följa effekterna av detta på nationell nivå.

Ordförande

.....
Sedat Arif
.....

Förvaltningsdirektör

.....
Britt-Marie Pettersson
.....

Kerstin Håkansson (V) och Marek Lakatos (V) avser inkomma med en skriftlig reservation, bilaga.

Farishta Sulaiman (M), Ingrid Gunnarson (M) och Anna Adell (M) avser inkomma med en skriftlig reservation, bilaga.

Jacqueline Maly (SD) och Elliot Bräck (SD) avser inkomma med en skriftlig reservation, bilaga.